

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

4 vtrum imperium & actus imperatus sit actus vnus, vel diuersi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

tentiis, ita obiecta actibus: obiectum autem usus, est F id, quod est ad finem. Ex hoc ergo quod ipsum imperium est ad finem, magis potest concludi, quod imperium sit prius usu, quam quod sit posterius.

AD TERTIUM dicendum, quod sicut actus uoluntatis utentis ratione ad imperandum, praecedit ipsum imperium: ita etiam potest dici, quod et istum usum uoluntatis praecedit aliquod imperium rationis, eo quod actus harum potentiarum supra seipsos inuicem reflectuntur.

ARTICVLVS IIII.

Utrum imperium, & actus imperatus, sint actus unus, uel diuersi.

Infr. q. 20. art. 3. cor. & ad 1. Et q. 9. 15. ar. 2.

AD QVARTUM sic proceditur. Videtur, quod G actus imperatus non sit unus actus cum imperio. Diuersarum enim potentiarum diuersi sunt actus: sed alterius potentiae est actus imperatus, & alterius ipsum imperium: quia alia est potentia quae imperat, & alia cui imperatur. ergo non est idem actus imperatus cum imperio.

¶ 2. Praet. Quaecumque possunt ab inuicem separari, sunt diuersa: nihil enim separatur a seipso: sed aliquando actus imperatus separatur ab imperio: praecedit enim, quandoque imperium, & non sequitur actus imperatus. ergo alius actus est imperium, ab actu imperato. H

¶ 3. Praet. Quaecumque se habent secundum prius & posterius, sunt diuersa: sed imperium naturaliter praecedit actum imperatum. ergo sunt diuersa.

Li. 2. Topic. c. 2. parum a principio som. 1.

SED CONTRA est, quod Philosophus dicit, * quod ubi est unum propter alterum, ibi est unum tantum: sed actus imperatus non est nisi propter imperium. ergo sunt unum.

Ca. ultimo paulo post principiu c.

RESPON. Dicendum, quod nihil prohibet aliqua esse secundum quid multa, & secundum quid unum. Quinimmo omnia multa, sunt secundum aliquod unum, ut Dion. dicit ult. cap. de diu. no. * Est tamen differentia attendenda in hoc, quod quaedam sunt simpliciter multa, & secundum quid unam: quaedam uero econuerso. Vnum autem hoc modo dicitur, sicut & ens. Ens autem simpliciter est substantia: sed ens secundum quid, est accidens, uel etiam ens rationis. Et ideo quaecumque sunt unum secundum substantiam, sunt unum simpliciter, & multa, secundum quid. Sicut totum in genere substantiae compositum ex suis partibus uel integralibus, uel essentialibus, est unum simpliciter: nam totum est ens & substantia simpliciter: partes uero sunt entia & substantiae in toto. Quae uero sunt diuersa secundum substantiam, & unum secundum accidens, sunt diuersa simpliciter, & unum secundum quid. sicut multi homines sunt unus populus, & multi lapides sunt unus aceruus, quae est unitas compositionis, aut ordinis. Similiter etiam multa indiuidua, quae sunt unum genere, uel specie, sunt simpliciter multa, & secundum quid unum: nam esse unum genere, uel specie, est esse unum secundum rationem. Sicut autem in genere rerum naturalium aliquod totum componitur ex materia, & forma, ut homo ex anima & corpore, qui est unum ens naturale, licet habeat multitudinem partium: ita etiam in actibus humanis actus inferioris potentiae materialiter se habet ad actum superioris, in quantum inferior potentia agit in uirtute superioris mouentis ipsam. Sic enim & actus mouentis primi formaliter se habet ad actum instrumenti: unde patet quod imperium, & actus imperatus sunt unus actus humanus: sicut quaedam totum est unum, sed est secundum partes multa.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod si essent potentiae diuersae adinuicem non ordinatae, actus earum essent simpliciter diuersi: sed quando una potentia est mouens alteram, tunc actus earum sunt quodammodo unus. nam idem est actus mouentis, & moti, ut dicitur in 3. phys. *

AD SECUNDVM dicendum, quod ex hoc, quod imperium, & actus imperatus possunt abinuiam separari, habetur quod sunt multa partibus: nam partes hominis possunt abinuiam separari, quae tamen sunt unum toto.

AD TERTIUM dicendum, quod nihil prohibet in his quae sunt multa partibus, & unum toto, unum esse prius alio: sicut anima quodammodo est prius corpore, & cor est prius aliis membris.

ARTICVLVS V.

Utrum actus uoluntatis imperetur.

AD QVINTVM sic proceditur. Videtur, quod actus uoluntatis non sit imperatus. Dicit enim Aug. in 8. * confes. Imperat animus, ut uelit animus, nec tamen facit: uelle autem est actus uoluntatis. ergo actus uoluntatis non imperatur.

¶ 2. Praet. Et conuenit imperari, cui conuenit imperium intelligere: sed uoluntatis non est intelligere imperium, differt enim uoluntas ab intellectu, cuius est intelligere: ergo actus uoluntatis non imperatur.

¶ 3. Praet. Si aliquis actus uoluntatis imperatur: pari ratione omnes imperantur: sed si omnes actus uoluntatis imperantur, necesse est in infinitum procedere, quia actus uoluntatis praecedit actum imperantis rationis, ut * dictum est, qui uoluntatis actus fuerit imperatur, illud iterum imperium praecedit aliquis rationis actus, & sic in infinitum, hoc autem est inconueniens, quod procedatur in infinitum, non ergo actus uoluntatis imperatur.

SED CONTRA. Omne quod est in potestate nostra, subiacet imperio nostro: sed actus uoluntatis sunt in potestate nostra: nam omnes actus nostri intantum dicuntur in potestate nostra esse, in quantum uoluntarii sunt. ergo actus uoluntatis imperant a nobis.

RESPON. Dicendum, quod sicut * dictum est, imperium nihil aliud est, quam actus rationis ordinantis cum quadam motione aliquid ad agendum. Manifestum est autem, quod ratio potest ordinare de actu uoluntatis: sicut non potest iudicare, quod bonum sit aliquid uelle, ita potest ordinare imperando, quod homo uelit, ex quo patet quod actus uoluntatis potest esse imperatus.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod sicut * Aug. ibidem dicit. Animus quando perfecte imperat sibi ut uelit, tunc iam uult: sed quod aliquando imperet, & non uelit, hoc contingit ex hoc, quod non perfecte imperat. Imperfectum autem imperium contingit ex hoc, quod ratio ex diuersis partibus mouetur ad imperandum, uel non ad imperandum: unde fluctuat inter duo, & non perfecte imperat.

AD SECUNDVM dicendum, quod sicut in membris corporalibus quodlibet membrum operatur non sibi soli, sed toti corpori, ut oculus uidet toti corpori: ita etiam est in potentiis anime. Nam intellectus intelligit non solum sibi, sed omnibus potentibus: & uoluntas uult non solum sibi, sed omnibus potentibus: & ideo homo imperat sibi ipsi actum uoluntatis, in quantum est intelligens, & uolens.

AD TERTIUM Dicendum, quod cum imperium sit actus rationis, ille actus imperatur, qui rationi subditur. Primus autem uoluntatis actus ex rationis ordinatione

Text. 201. 21. & p. 201. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Cap. tom.

2. di. 24. art. 1. cor. mal. q. 1. c. 3. ad 5. Ca. 9. parum te medium tom. 1.

11. 1. 2. 3.

Art. 1.

Art. 1.

D. 77.

D. 75.

1. 8. conf. 9. circa medium, 10.

99.

Infr. art. 16. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.